

טור' אוהיון משה
173509

בן עזיזה ויוסף

נולד בשנת 1924

התגייס לצה"ל בשנת 1948

שרת בחטיבת גולני

נפל ב- ו' באלול תש"ח 10.9.1948

בקרוב ליד גייב יוסף.

אוחיון, משה (בן דוד)

בן עזיזה ויוסף, נולד בשנת 1924 בסאפי שבמרוקו למשפחה עמידה ומיוחסת. סיים חוק לימודיו בבי"ס וגסקף לו עתיד של לווה ועמידות. אך מתוך געגועי מורשה יהודיים, ללא השפעת גורמי חוץ של תעמולה ציונית או של ייסורי גלות, נכסף לארץ ישראל מנעוריו. כמה פעמים ניסה לעלות ופעם אף התנדב לשרת כמלה על סיפון אוניה שהייתה בדרכה לא"י אך ניסיונו לא עלה. אחרי מלחמת העולם מצא סוף-סוף את הדרך לקיבוץ הכשרה בצרפת. בקיבוץ, עשה את כל העבודות בשמחה ואף שימש בו כמזכיר. משם המשיך לקפריסין. גם שם התנהג כחלוץ למופת והיה מעודד את חבריו שנטו לייאוש. ב-1948 עלה ארצה. הצטרף עם חבריו לקיבוץ מעגן ועבד במשק. הוא רצה להתגייס לפלמ"ח אך נכנע להחלטת הקיבוץ, שגם כאן יש צורך בעובדים ומגנים מסורים כמוהו.

עם הכרזת המדינה השתתף בקרבות נגד הסורים בעמק הירדן, בשחרור שער הגולן ואחר כך הצטרף בין הראשונים לגדוד הנפתי שהוקם והשתתף בפעולותיו. ביום ו' אלול תש"ח (10.9.1948), נפל משה בקרב ליד ג'יב יוסף (ליד עמיעד כיום), בחפזו במקלע על נסיגת מחלקתו בסייעו לחבריו להיחלץ מהמלכות שלתוכה נפל. ביום כ"ה במרחשון תשי"ד (3.11.1963) הועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בדגניה א'.

כיום שלישי בבוקר, היום בשבילי, נפתחה לפניי ההתקפה המדולה והרבה עמומה
 כמוי העי הקטלנית של האויב ולהן המוקים שלו, אך נשברנו ו הצלחנו להחליץ מן הקו
 זרד סימטותיה העקלקלות של צמח ולהניח בושק כולו עם המוקים אל תצדה המשפחה.
 ידעתי : צמח אבודת. האויב עולה על דגניה !

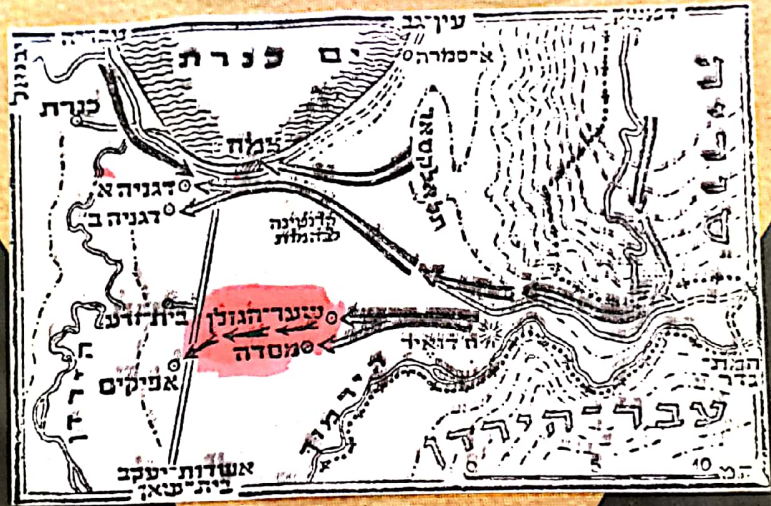
ביטוי לתבוצר בבית המשפחה. מרגע לרגע רבו המוקים והצרוכים. כבר משארנו
 רק בית איש שלמים במשפחה. לא הבנתי, לשם מה אנו שרויים עדין כאן. האויב
 חוסם במוקים שלו את זרד וסיגמנו לדגניה. — האט בנושנו וצערם ? הו סכונתיתוריה
 שלנו נשמע מעל הגג, — המוחיקנייהאחרון ! — אמרתי בלבי — והנה מסין עם הוא
 ירד אלינו והודיע : ירוחמינו אינן משפיעות על רכביהאויב. גינתה סקודתהסידה :
 "לעזוב את המוקים ולצאת !..."

דרך הפירצה, שבה נכנסנו כמוצחים לפני שלשה שבועות, יצאנו עכשיו במסיגמנו,
 ופנינו לדגניה...

עד היום איני יודע, כיצד עברתי את "דרך המות" הזאת והעמתי שלם בנוסי,
 האויר היה רחוס משריקות כדורים ופגזים. ידעתי : הגופל לא יקום עוד... חברים שיחזיו
 גדלנו ולמדנו, נפלו לעיני, וידי קצרה מהושיע. המות מוטס אחרינו את ידיו הארוכות
 לקצר את קצירו בלירחם...

מוזעזים הגענו לדגניה. הדעמום נשמע מצמח... עם ערב נשתרר שקט. לממה
 מבשרת רעות ירדה על הכל. — דרוכים ישבנו, וחכינו ליום המחרת.

אבוי

שעתים לפני צאת הפלמי"ח הגיע מפקד משורי הגולן, שהודיע על הנוחיהם
 לסי (ממסדה לא הגיעה כל הודעה), מברק חשובה פחול ונמרץ. — שנשלח בחורף.
 וזו קודמת מסודרת ממפקד הגזרת, לא לעזוב את הנקודות. — לא קיבל כל תשובה. האמת.
 התקשר כל הזמן — לא נענה. אחרי נתמרה, שבעת הזמן כבר סוגו שני המשקים
 מירשבותם). משני על הדבר, — נדרשו האנשים לחזור למקומם. הענין נתעכב עד לבוקר,
 וכשהגיעו אנשי שער הגולן לקרבת המשק, — כבר נשאן בו ערבים, שהתצפית זיהתה
 אותם ככפריים. האנשים נסוגו למשק שאמנו יצאו, אף על פי שבמקום זה ערופה היתה
 תגבורת לעתה. רק בשעה 10.30 נפנס וקבא הסורי הסדיר לשני המשקים והחלו השור
 וההצתות.

כאמור, יצאה בלילה פלוגת הפלמי"ח וניסתה לכבוש בחזרה את בנין המשטרה.
 בסיוע מרגמת "דודקה", שתועמדת בדגניה ותותחתים שמעלו ממת-ירח. היחידה הצליחה
 להתגנב ולתפוס את בנין בית הספר הסמוך, משניו להתקרב לבנין המשטרה נפתחה
 אליהם אש מן הבנין ומן השריונים שחיו בקרבתו. כמה כלי רכב נפגעו ע"י קיאוטים
 ובקבוקי מולוטוב. המשטרה אמנם לא נכבשה, אך לאויב נגרמו אבידות. נראה היה בעליל,
 שפשיטה זו שיבשה לא מעט את לוח-הזמנים של הפיקוד הסורי וגרמה לדחית ההתקפה
 על הדגניות ליום נוסף.

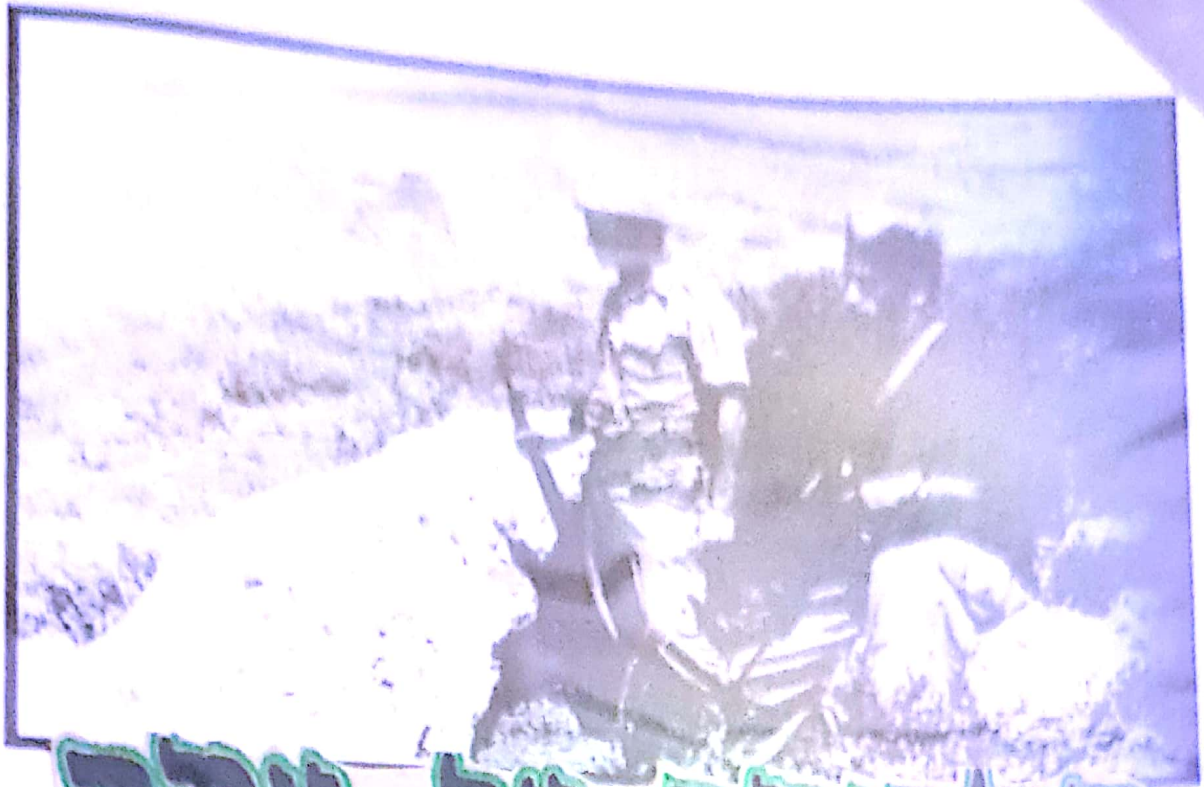
בעית אספקת החמושת, נשק, אף מוונות ושירותים אחרים למשקים ובעיקר
 למותקפים, רבצה על הגדות, מאחר שלא היתה מסגרת אורחית שתטול על עצמה חלק
 מן העול הזה, וכן הדאגה לסידורי הקשר והאישפות, אספקת בגדים וכר (למעשה, היו
 כל אנשי המשקים חיילים בקו חזית), הבעיות חיו חריפות וברובן נפתרו בתוך לחץ
 הקרבות, ומניעת הערבוביה קשתה, איפוא, ביותר.

קרב הדגניות.

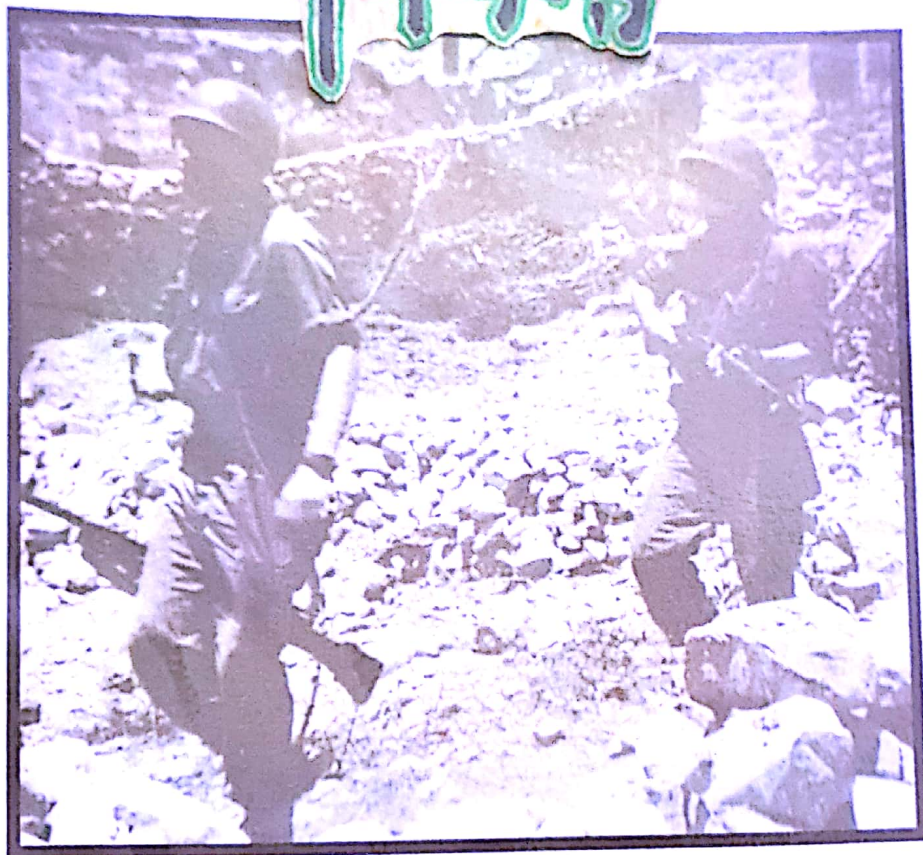
למחרת, ב-20.6.48 בשעה 0415, פתח האויב בהתקפה על הדגניות, כשהוא מסתייע
 בהרעשה כבדה מתותחים ומרגמות. רכב השריון הסורי, שכלל טנקים ומכוניות משוריינות,
 נפרש תחילה מול דגניה א' והחל לתקוף את המשק תקיפה חזיתית, כשחיל-הרגלים נע
 בכיסויו. הטנקים הרעישו את הפילבוקסים והעמדות הבניות בכינון-ישיד ופרצו את
 גדר המשק. התגוננות המגינים, שכללו מאנשי המשקים, שרידי מחלקות צמח ויחידות
 התגבורת, — היתה נואשת. המשורין הסורי הצפוני-הקיצוני הוצא מכלל שימוש ע"י
 פגיעת תותחים אמ. ואלה שהגיעו עד התעלות נפגעו בבקבוקי-מולוטוב ופגזי פיאטים.
 צוותת הטנקים שקפצו החוצה נקטלו באש המקלעים של המגינים. הפגיעה ב-5—6 כלי
 הרכב, ערערה, כנראה, את בטחונם של הסורים, והם החלו לסגת. היה זה, למעשה, רגע
 המפנה במערכת עמק-הירדן. חיל-הרגלים הסורי, בראותו את הטנקים שנפגעו, החל
 לסגת לאחור. בדגניה ב', שבה תקף האויב לאחר שהתחיל בדגניה א' ולמד מעט מכשלונו
 שם, לא העז להתקרב לטוח קצר ביותר. יצוין, שהפנית אש המקלעים והרובים אל אשנבי
 הטנקים והשריונים, עצרה במידה רבה את התקדמותם. חיל-הרגלים הסורי ניסה שם
 לתקוף פעמים, אך בחר לסגת, כשנתקל באש המרוכזת של המגינים. חיילים רבים נפלו
 בשטח ונסחבו ע"י חבריהם, רבים מהם הושארו בשטח. גם לנו נגרמו אבידות לא מועטות
 בחללים ופצועים.

ברגע המכריע של חקרב הופיעו לראשונה תותחי-השדה הישראליים. תותחים
 אלה, שהופעלו בלא מיתקני כיוון, אלא טווחו על ידי יריותיהם בלבד, החלו לפגוע ברכיזי
 השריון והנשק המסיע שנמצא בין צמח לדגניות, דבר זה הגביר את מבוכת הסורים
 ומנוסתם שהחלה בדגניות, ועזבו בחפז רב את שדה-המערכה. למעשה, התרוקנה צמח
 אותו ערב מכוחות אויב, רק למחרת. חדרה פנימה יחידה עברית ולאחריה באו יחידות
 נוספות והחלו להתבסס בכפר.

הלהימה על הירדן

כי האדם עץ השדה

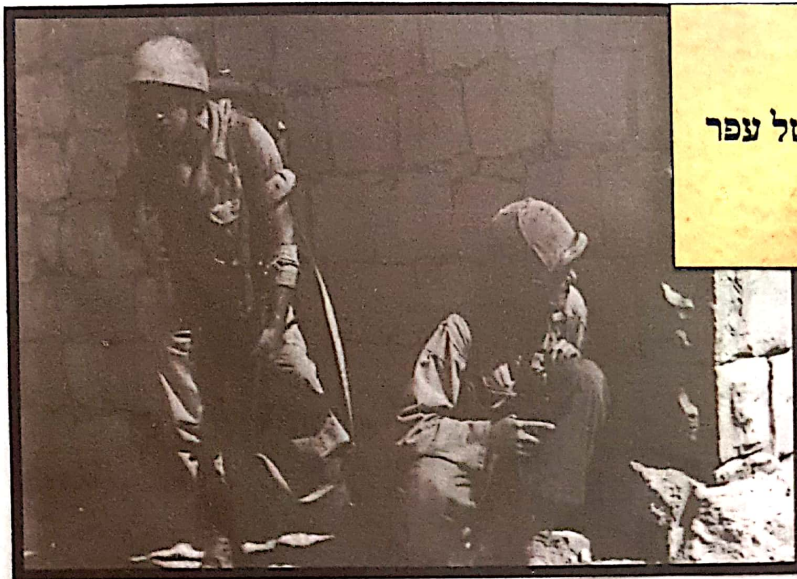
כי האדם עץ השדה
כמו האדם גם העץ צומח
כמו העץ האדם נגדע ואמי לא יודע
איפה הייתי ואיפה אהיה
כמו עץ השדה

כי האדם עץ השדה
כמו העץ הוא שואף למעלה
כמו האדם הוא נשרף באש
ואני לא יודע איפה הייתי ואיפה אהיה
כמו עץ השדה

אהבתי וגם שנאתי
טעמתי מזה ומזה
קברו אותי בחלקה של עפר
ומר לי, מר לי בפה
כמו עץ השדה

כי האדם עץ השדה
כמו העץ הוא צמא למים
כמו האדם הוא נשאר צמא
ואני לא יודע
איפה הייתי ואיפה אהיה
כמו עץ השדה

אהבתי וגם שנאתי
טעמתי מזה ומזה
קברו אותי בחלקה של עפר
ומר לי, מר לי בפה
כמו עץ השדה.

נתן זך

נִפְרַח כְּבָר פְּעָמִים וְהָרוּחַ עַל הַמַּיִם
יִפּוֹר דְּמָמָה צוֹנְנֶת עַל פְּנֵינוּ הַחֹרוֹת,
שָׁמָּה בֵּין אָבִי הַנַּחַל בְּשָׁעָה אַחַת נִשְׁכַּחַת
זְכוּרֹנוֹת אֲזוּב שְׁלֵנוּ מִתְרַפְּקִים עַל הַקִּירוֹת.

בְּלִי תוֹגָה, כְּפּוֹפִי צְמֶרֶת, בְּלוֹרִיּוֹת שִׁיבָה נִבְדָּרַת
בְּאֲשֶׁר יִפּוֹת־הַתָּאֵר בֵּין שְׁרִיקוֹת הָעֵדְרִים
תִּפְנוּקֵי גֶזֶן יִרְטִיטוּ בְּלִכְתָּן לְרַחוּץ בְּזָרָם,
נִכְלָמִים נִשְׁפִּיל עֵינֵינוּ אֶל הַמַּיִם הַקְרִירִים.

לֹא נוֹסִיפָה עוֹד לְנוֹעַ, מִשְׁתָּאִים נִבְיֵט בְּרוּחַ
אֵיךְ הוּא יַחַד עִם הַמַּיִם מְפָרְקִים אֶת הַסְּלָעִים.
תֵּאֲנֶה חֲנֻטָּה פְּגִיָּה, וְהַנֶּשֶׁר הַיָּגֵעַ
אֶל קִנּוּ חֲזָר בַּחֲשֵׁךְ מִדְּרָכֵי הָאֵל־הַיָּם.

הַרְדוּפִים שְׁלִי, קַמּוּנִי וְקִמּוּתִי, שִׁפְלֵי יָמֶיךָ
אֶת פְּרָחֵי הָאֵוֶר שְׁלַנּוּ אֶת פְּזֻרְתָּ לְכָל רוּעָה -
לֹא עוֹפּוֹת-מְרוֹם אֲנַחְנוּ וְאֵל גְּבַהַּ הַשָּׁמַיִם
גַּם אַתָּם וְגַם אֲנֹכִי לֹא נִגְיַע, כַּנְרָאָה.

רַק פִּקֵּר עַל קוֹ הַרְכָּס מִיִּשְׁהוּ מוֹסִיף לְלֶקֶת
מִן הַנְּאֻדִי וְהַאֲבֹ לְרַכְסִים אֵל הַרוּחֹת,
עַד אֲשֶׁר בְּכִסּוֹת הָעֶרֶב יִחְזַר נוֹגֵה אֵלֶיךָ
עִם פְּכַפּוּד פְּלָגִים
עִם רַחֵשׁ הַרְדוּפִים לְיַד הַחֹף.

בלילות בעצמי את עיני ראיתי עליה.
רק עליה – וידעתי כי טוב.
הנהרות הולכים אל הים והים איננו מלא,
לכן ידעתי כי טוב.

אי בזה על קברי מתי דשא רך עולה
דשא רך וירק רענן ורטב.
ודמם זרם אל הים והים איננו מלא,
אלהי הבורא עולמות, המצמיח אילן ועלה,
אלהי, האמנם זה טוב?

"בתעוזה וברוח סערה..."

גולני שלי - היא בראש וראשונה בית. היא "אהבה ראשונה" אותה אין שוכחים. אל גולני גלשתי ממנוון ה"הגנה" בהיותי חבר קיבוץ אלונים, ובה גדלתי ועליתי בסולם הפיקוד מתחתיתו ועד פסנתו. לא פסחתי על אף שלב: מ"פ, סמנ"ד, מנ"ד, סמח"ט, ולבסוף - מפקד החטיבה. דרכי השתרכה בנתיבי שדות הקרב, במגושי האימונים ובמחנות הקליטה. חטיבה מיוחדת במינה היתה גולני בתש"ח. פעילותה התפרשה על פני כל הארץ, מראשי פינה בצפון ועד אילת בדרום. לוחמיה התמודדו עם אויבים שונים: הערבים המקומיים (הפלסטינאים), הסורים, הירדנים, העירקים והמצרים. כל אויב ודרכו שלו, כל זירה ובעיותיה.

בסוגי לחימה מגוונים התנסו: מלחמת-מגן עקטנית, קרבות פנים אל-פנים, מלחמת בלימה, קרבות תקיפה ושהרור, הסתערות, טיהורים, פשיטות, חדירות ומסעות לשחרור חבלי הארץ. הארץ היתה כר לרגליו והשמים - תקרת ביתו. עייניו שטפו את מרחבי הצפון הירוקים, ושערות ראשיו הלביו מאבק דרכי הנגב. זרועותיו חבקו מרחבי מדבר וצוקי הרים, נופים שרוו דם. דם אחים ירעים, עצם מעצמינו, דמנו שלנו. הנוף האנושי בגולני היה בלתי רגיל. זו היתה מזיגה ברוכה של אנשי משקים, קיבוצים, מושבים ומושבות מצפון הארץ עם תושבי ערים וגם עולים חדשים, אשר זה מקרוב הגיעו ארצה.

את הטון נתנו אנשי ההתיישבות, והם גם היוו את מרבית הפיקוד בפלוגות, בגדודים ובחטיבה.

יתרה מכך, בגולני נוצר האיוון הטוב בין רוח הפלמ"ח השובבה, הבלתי-שגרתית, הפרטיזנית במקצת, ובין מורשתם של יוצאי הצבא הבריטי והבריגדה, שהתאפיינה בסדר מופתי, במשמעת קפדנית ובתרגולת סדירה - דבר דבור על אופניו.

בעצם, כבר מראשית ימיה היתה חטיבת גולני הדגם, אשר על-פיו עוצב צה"ל של הימים הבאים. אין זה מקרה כי כאשר הוחלט לצמצם את הצבא הסדיר ולהשאיר מספר קטן של חטיבות סדירות - חטיבת גולני היתה אחת מהן.

היה טוב לשרת בגולני. נשאנו בגאון את תג החטיבה וחשנו הזדהות מלאה עם המסגרת הנפלאה הזו. באותם ימי בראשית, ימי מלחמת העצמאות, לא ידענו כי אנו מניחים את התשתית לחטיבה מפוארת, אשר תמצא מקומה לתפארת בכל מלחמות ישראל, בקרבות גבורה גורליים שהשאירו את רישומם לעולמי-עד.

...אנחנו פשוט נלחמנו, נאחזנו בשיניים במשלטי סג'רה, במתחם צמח ובתעלות-המגן של דגניה, ואחר-כך פרצנו צפונה ונגבה מגבול הלבנון ועד נחל מצרים. עשינו את מלאכתנו נאמנה, ביסודיות ובנחישות, אך גם בתעוזה וברוח סערה...

כל אלה אשר שירתו ביחידות חטיבת גולני לדורותיה, חשים כינתגלגלה לידיהם זכות גדולה: לחיות את ההיסטוריה של עם ישראל המתחדש וגם לעצב את דבריהימים. לעצב אותם ברוח נכונה ובמעשה נכון. לשבץ אותם בערכים שורשיים, המהווים את אבני-היסוד של הוויית חיינו, אשר לאורם נחנך את בנינו ואת בני בנינו מעתה ועד עולם.

